

EKSĀMENS LATVIJAS VĒSTURĒ
9. KLASEI
 2015
 SKOLĒNA DARBA LAPA
1. daļa

Vārds _____
 Uzvārds _____
 Klase _____
 Skola _____

1. uzdevums (3 punkti).

Pieraksti svētku vai atceres dienas aprakstam atbilstošās svētku vai atceres dienas burtu! (Divas izvēles liekas.)

Aizpilda skolotājs:

Notikuma apraksts	Burts	Svētku vai atceres diena
Šajā dienā darbu sāk Latvijas pilsoņu ievēlēts parlaments, kura svarīgākais uzdevums ir Latvijas pamatlikuma izstrādāšana.		A Lāčplēša diena (11. novembris)
Šajā dienā godina to Latvijas iedzīvotāju piemiņu, kuri tika nelikumīgi izsūtīti uz attāliem PSRS reģioniem.		B Satversmes sapulces sasaukšanas diena (1. maijs)
Latvijas PSR Augstākās padomes deputāti nolēmj atjaunot Latvijas Republiku, kura beidza pastāvēt 1940. gadā.		C Latvijas Republikas proklamēšanas diena (18. novembris)
		D Neatkarības deklarācijas pieņemšana (4. maijs)
		E Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena (14. jūnijs)

1. _____

2. _____

3. _____

Kopā par 1. uzd.: _____

2. uzdevums (4 punkti).

Ieraksti tabulā gadam atbilstošā Latvijas vēstures notikuma burtu! (Divas izvēles liekas.)

Gads	Burts	Notikums
1521		A Sāk iznākt „Pēterburgas Avīzes”
1862		B Latvijā tiek dibināts pirmais kolhozs
1915		C Akcija „Baltijas ceļš”
1989		D Latviešu strēlnieku bataljonu dibināšana
		E Tiek apstiprināts Latvijas valsts ģerbonis
		F Rīgā sāk sludināt luterticību

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Kopā par 2. uzd.: _____

3. uzdevums (3 punkti).**Ieraksti tabulā katrai personai atbilstošā amata burtu! (Divas izvēles liekas.)**

Persona	Burts	Amats
Kaupo		A Latvijas Pagaidu valdības vadītājs
Volters fon Pletenbergs		B Turaidas lībiešu vadonis
Zigfrīds Anna Meierovics		C Latvijas Republikas ārlietu ministrs
		D Latviešu strēlnieku komandieris
		E Livonijas ordeņa mestrs

1. _____

2. _____

3. _____

Kopā par
3. uzd.:
_____**4. uzdevums (3 punkti).****Izvēlies un apvelc jēdziena skaidrojumam atbilstošā jēdziena burtu!**

Pilsētas pašvaldības un tiesas institūcija viduslaikos un jaunajos laikos

A Saeima**B** rāte**C** cunfte**D** brāļu draudze

1. _____

Senjoram kalpojoša brīva persona, kura par militāro dienestu u.c. pienākumu pildīšanu no senjora saņēma zemi, amatu vai citu materiālu labumu, kā arī tiesisko aizsardzību

A disidents**B** vasalis**C** algots strādnieks**D** dzimtzemnieks

2. _____

Revolucionārās cīņas forma 1905. gadā

A baznīcu demonstrācija**B** reformācija**C** deportācija**D** imigrācija

3. _____

Kopā par
4. uzd.:
_____**5. uzdevums (4 punkti).****Ieraksti tabulā tā pasaules vēstures notikuma burtu, kurš ietekmējis vēstures notikumu Latvijā! (Divas izvēles liekas.)**

Latvijas vēstures notikums	Burts	Pasaules vēstures notikums
Akcija „Baltijas ceļš”		A Otrais pasaules karš
Holokausts Latvijas teritorijā		B Krievija, Austrija un Prūsija sadala Poliju-Lietuvu
Latgales pievienošana Krievijai		C Krusta kari
Pirmās mūra baznīcas celtniecība Ikšķilē		D Rietumromas impērijas sabrukums
		E Sociālisma sistēmas sabrukums Eiropā
		F Napoleona kari

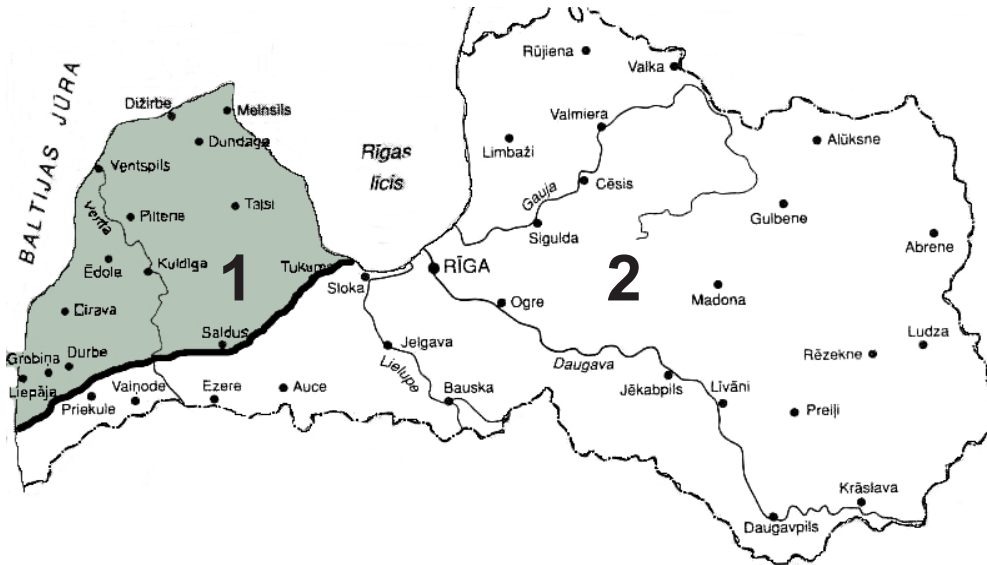
1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Kopā par
5. uzd.:

6. uzdevums (4 punkti).**Rūpīgi iepazī kartoshēmu, rakstītos informācijas avotus un izpildi uzdevumus!****6.1. Izvēlies atbilstošu kartoshēmas nosaukumu! Apvelc pareizās atbildes burtu! (1 punkts)**

- A Latvija 1945. gada pavasarī
- B Latvija 1918. gada rudenī
- C Latvijas teritorija 1915. gada ziemā

6.1. _____

6.2. Kuras valstis bija iesaistītas karadarbībā Latvijas teritorijā? Apvelc pareizās atbildes burtu! (1 punkts)

- A Lielbritānija un Vācija
- B ASV un PSRS
- C PSRS un Vācija

6.2. _____

Avots A

Vācu karaspēka Kurzemes grupējums sīvās cīņās aizstāvējās līdz pat Vācijas kapitulācijai maijā. Staļina iecere īsā laikā iznīcināt vācu spēkus aplenktajā teritorijā netika īstenota. Septiņus mēnešus „Kurzemes cietoksnis” piesaistīja ievērojamus padomju spēkus.

(„Vēsture pamatskolai. Latvija 20. gadsimtā”.)

Avots B

Ķeizarkār Vācijas armija iebruka latviešu apdzīvotajā teritorijā un dažu mēnešu laikā ieņēma lielāko daļu Kurzemes un Zemgales, frontes līnija nostiprinājās gar Daugavu.

(„Vēsture pamatskolai. Latvija 20. gadsimtā”.)

Avots C

Sarkanās armijas vienības šķērsoja Latvijas robežu, visā Latgalē tika atjaunots padomju režīms. Padomju karaspēks izlauzās līdz Jelgavai. Vācu karaspēkam atkāpjoties, Rīgā ienāca Sarkanās armijas vienības.

(„Vēsture pamatskolai. Latvija 20. gadsimtā”.)

6.3. Aizpildi tabulu! Ieraksti tā rakstītā avota burtu, kurš raksturo kartoshēmā iezīmēto teritoriju! (Uzmanību! Viens avots ir lieks.) (2 punkti)

Teritorija	Rakstītā avota burts
1	
2	

6.3. _____

Kopā par
6. uzd.:

7. uzdevums (8 punkti).**Izpēti vizuālos avotus un atbildi uz jautājumiem!**

A

B

C

D

7.1. Uz kuru vēstures periodu attiecas vizuālie avoti? Apvelc pareizās atbildes ciparu!
(4 punkti)

Avots A

1 19. gs. sākums

2 19. gs. vidus

3 20. gs. sākums

Avots B

1 19. gs. beigas

2 1920.–1934. g.

3 1934.–1940. g.

Avots C

1 20. gs. sākums

2 1920.–1934. g.

3 1945.–1991. g.

Avots D

1 1940. g.

2 1988. g.

3 2013. g.

7.1. _____

7.2. Aizpildi tabulu! Ar X atzīmē, uz kuru valstiskumu attiecas vizuālais avots! (4 punkti)

Avots	Krievijas impērija	Latvijas PSR	Latvijas Republika
A			
B			
C			
D			

7.2. _____

Kopā par
7. uzd.:

8. uzdevums (4 punkti).**Uzraksti katram notikumam vienu cēloni un sekas!**

Cēlonis	Notikums	Sekas
•	Livonijas karš (1558–1583)	•
•	Latvijas Republikas agrārā reforma (20. gs. 20.–30. gadi)	•

8. _____

Kopā par
1. daļu:

EKSĀMENS LATVIJAS VĒSTURĒ
9. KLASEI
 2015
 SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa

Vārds _____
 Uzvārds _____
 Klase _____
 Skola _____

Rūpīgi izlasi informācijas avotus un izpildi uzdevumus!

Avots A

19. gadsimta 30. gados sākās rūpniecības apvērsums, jo dzimtbūšanas atcelšana deva daudz brīva darbaspēka. Sāka izmantot tvaika dzinējus, un visstraujāk uzplauka tekstilrūpniecība. 19. gadsimta beigās Kurzemes un Vidzemes pilsētās strauji attīstījās lielrūpniecība. Rīga kļuva par Latvijas un visas Baltijas lielāko rūpniecības pilsētu. Rīgā, Liepājā, Jelgavā visstraujāk izvērsās metālapstrāde un mašīnbūve, ražošana koncentrējās lieluzņēmumos. Latvijas ostu – Rīgas, Ventspils, Liepājas – nozīme visas Krievijas impērijas mērogā īpaši pieauga sākot ar 60. gadiem, kad paplašinājās dzelzceļu būve Latvijas teritorijā.
(Latvijas vēsture. 20. gadsimts. Rīga. 2005. g.)

Avots B

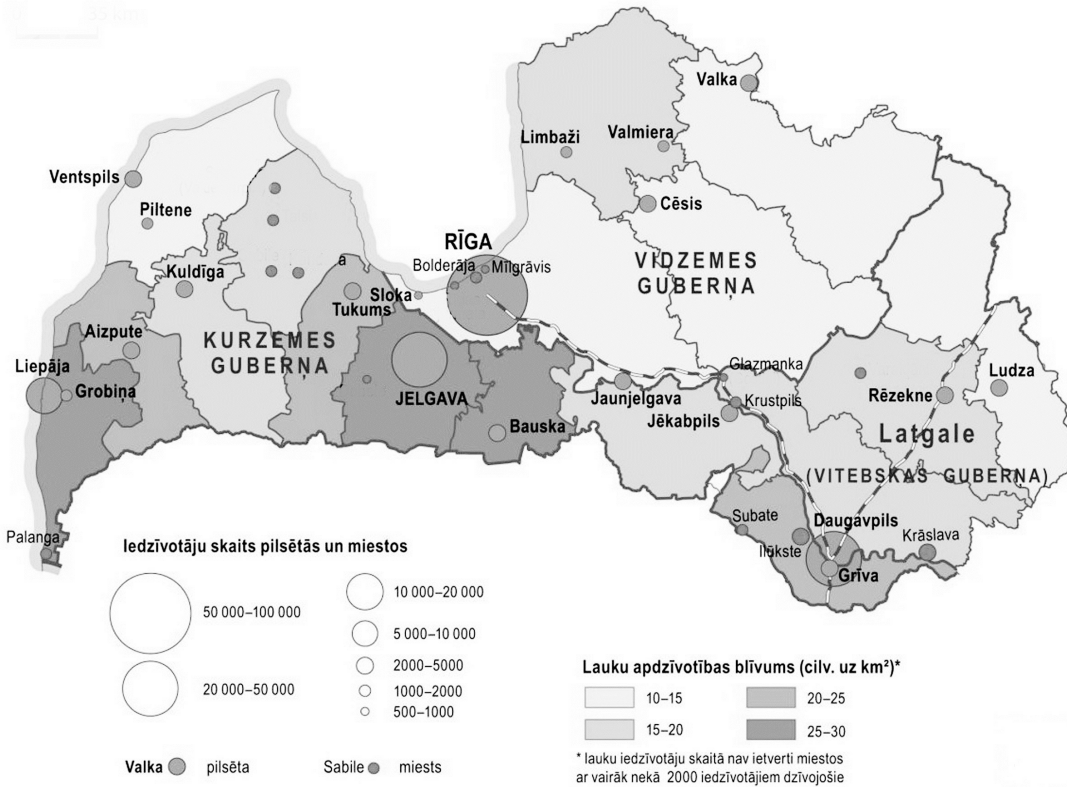
Rūpniecības attīstība Latvijas teritorijā 20. gs. sākumā.

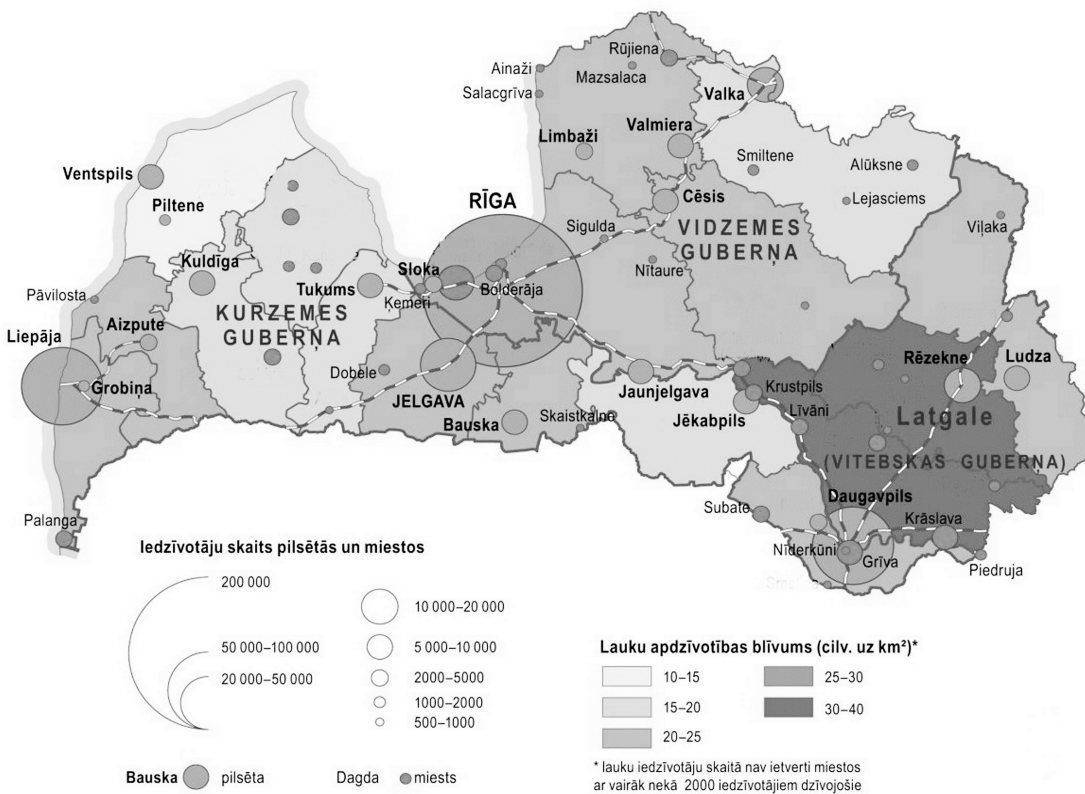
- 1 – ķīmiskā rūpniecība
- 2 – mašīnbūve un metālapstrāde
- 3 – pārtikas rūpniecība
- 4 – vieglā rūpniecība
- 5 – kokapstrāde
- 6 – celulozes un papīra rūpniecība

- dzelzceļš
- gubernu robeža

Avots C
iedzīvotāju izvietojums 19. gs. vidū (ar izmaiņām)

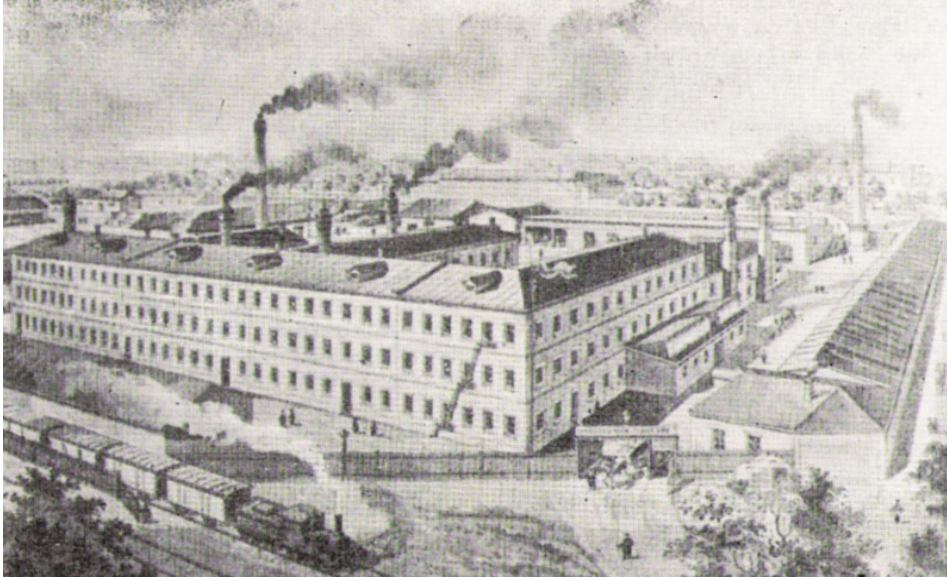

Avots D
iedzīvotāju izvietojums 19. gs. beigās (ar izmaiņām)

Avots E**Pilsētu izaugsme Latvijas teritorijā**

Gads	Iedzīvotāju skaits Latvijā	Pilsētnieki (%)
1800	720 tūkst.	7,3
1900	2. milj.	40,3

Avots F**J. Jesena porcelāna fabrika Rīgā 1901. g.****Avots G****Fabrikā „Russo Balt” būvēts automobilis****Avots H****Nabadzīga rīdzinieka mājokļa apraksts**

[Viņi] kāpa pa šķītajām koka trepēm uz augšu, cik augstu vien varēja. Tās liecināja, ka iedzīvotāji šie aiz taupības upurējuši ērtību un daili. (..) Viņi atdarīja durvis un iekāpa mazā jumta istabiņā, kurā gaisma tikai mazā mērā iespīdēja pa mazo lodziņu ar četrām rūtīm. Telpa tik liela, ka tajā knapi var apgriezties. Gulta, veca, sagraubējusi kušete, pāris krēslu, mazs galdiņš un neliels, apaļš sienas spogulis bija viss tās piederums.

(A. Deglavs „Rīga”)

Avots I**Turīga rīdzinieka jūgendstilā iekārtota dzīvokļa interjers Rīgā**

Aizpilda skolotājs:

Avots J**Par uzņēmēju Augustu Dombrovski**

Līdzko Augusts ir paaudzies, tā tēvs ņem viņu līdz zvejā. Pārsaluši velkot lomus, zvejnieki mēdz sasildīties krodziņā. (...) Augusts redz to, cik smagu nastu ģimenei – mātei, jaunākiem brāļiem un māsām – uzliek šī „tradīcija”, un nolemj nekad nebūt draugos ar grādīgiem dzērieniem. Septiņpadsmit gadu vecumā viņš dodas peļņā pie tēvoča kokzāģētavā. Ar centību, darba mīlestību un godīgumu izpelnās tēvoča uzticību. Viņam pat uztic kārtot naudas lietas, turklāt jauneklis ir apzinīgs, ka uzņēmums plaukst, bet jaunajam censonim veidojas uzkrājums ne tikai darba pieredzē vien... Drīz vien Augusts Dombrovskis atver savu kokzāģētavu, kļūdamas par līdzīpašnieku, bet vēlāk par vienīgo saimnieku uzņēmumā.

1900. gadā viņš Mīlgrāvī uzbūvēja un uzturēja skolu un bērnudārzu strādnieku un citu mazturīgu ļaužu bērniem, kur mācības bija par brīvu. Tas bija pirmais bērnudārzs Rīgā. Pēc A. Dombrovskas iniciatīvas tika izveidota Bezalkohola jeb atturības biedrība, kuras vajadzībām viņš par vairāk kā 100 000 rubļiem Vecmīlgrāvī uzbūvēja namu „Ziemeļblāzma”. Blakus par A. Dombrovskas līdzekļiem un pēc viņa plāna tika izveidots skaists publiskais parks. 1908. gadā viņš Vecmīlgrāvī uzcēla Burtnieku namu, kas kļuva par pirmo latviešu rakstnieku un mākslinieku atpūtas un jaunrades vietu.

Avots K**A. Dombrovskas testamenta fragments (1925)**

No sava tēva un mātes neesmu nekā vairāk mantojis kā sevi pašu. Visa manta (..) ir manis paša iegūta, pelnot paša rokām un pieliekot visus spēkus, bez mazākās sevis taupīšanas. „Darbs pārspēj visu” ir mana dziļākā atziņa.

Atbildi uz jautājumiem!**1. Par kādu tēmu vēsta informācijas avoti? Apvelc pareizās atbildes burtu! (1 punkts)**

- A Pārmaiņas saimniecībā un sabiedrībā 18. gs.
- B Pārmaiņas saimniecībā un sabiedrībā 19. gs otrajā pusē un 20. gs. sākumā.
- C Pārmaiņas saimniecībā un sabiedrībā padomju laikā.

1. _____

2. Kuras valsts sastāvā atradās Latvijas teritorija 19. gadsimtā? (1 punkts)

2. _____

3. Izmantojot avotu A un savas zināšanas, uzraksti rūpniecības apvērsuma cēloņus! (3 punkti)

- _____
- _____
- _____

3. _____

4. Izpēti avotus C, D, E un atbilde uz jautājumiem! (6 punkti)**4.1. Kādas pārmaiņas lauku un pilsētu iedzīvotāju struktūrā no 19. gadsimta vidus līdz gadsimta beigām tajos saskatāmas? (3 punkti)**

- _____
- _____
- _____

4.1. _____

4.2. Uzraksti trīs pārmaiņu cēloņus! (3 punkti)

- _____
- _____
- _____

4.2. _____

Kopā par
4. uzd.: _____**5. Izpēti karti B un attēlus F, G! (16 punkti)****5.1. Uzraksti trīs pilsētas Latvijas teritorijā, kurās visstraujāk attīstījās rūpniecība! (3 punkti)**

5.1. _____

5.2. Uzraksti, kurās rūpnieciskās ražošanas nozarēs Rīgā bija vislielākais produkcijas kopapjoms! (5 punkti)

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

5.2. _____

5.3. Kāpēc visstraujāk attīstījās rūpniecības uzņēmumi Rīgā? (2 punkti)

5.3. _____

5.4. Aizpildi tabulu, uzraksti konkrētus piemērus! (6 punkti)

	Rūpniecības nozare	Uzņēmums	Ko ražoja?
1.			
2.			

5.4. _____

Kopā par
5. uzd.: _____

6. Analizē, kā rūpniecības apvērsums ietekmēja iedzīvotāju dzīvesveidu (avoti E, F, G, H, I)! (3 punkti)

6. _____

7. Izlasi avotus J un K! (6 punkti)

7.1. Uzraksti trīs rakstura īpašības, kuras veidoja Augustu Dombrovski par veiksmīgu uzņēmēju! (3 punkti)

7.1. _____

7.2. Pamato ar trim faktiem apgalvojumu, ka A. Dombrovskis rūpējās par sava uzņēmuma strādniekiem un viņu ģimenēm! (3 punkti)

7.2. _____

Kopā par
7. uzd.:
_____Kopā par
2. daļu:

EKSĀMENS LATVIJAS VĒSTURĒ
9. KLASEI
2015
SKOLĒNA DARBA LAPA
3. daļa

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Izvēlies vienu no piedāvātajām vēsturiskajām kustībām, kurām ir būtiska nozīme Latvijas vēsturē! (16 punkti)

Atzīmē savu izvēli ar X un izpildi prasīto!

- Reformācija Livonijā
 Jaunlatviešu kustība
 Latvijas Tautas frontes darbība

1. Uzraksti izvēlētās kustības norises laiku! (1 punkts)

1. _____

2. Uzraksti un izskaidro vienu ar izvēlēto kustību saistītu jēdzienu! (2 punkti)

2. _____

3. Uzraksti vienu izvēlētās kustības dalībnieku! (1 punkts)

3. _____

4. Uzraksti divus kustības rašanās cēloņus! (2 punkti)

• _____

• _____

4. _____

5. Uzraksti kustības sekas! (2 punkti)

• _____

• _____

5. _____

EKSĀMENS LATVIJAS VĒSTURĒ
9. KLASEI
 2015
 DARBA VĒRTĒTĀJA LAPA

1. daļa

Uzd. nr.	Kritēriji	Punktu kopskaits
1. daļa		
1. uzd.	1 punkts par katru pareizu atbildi	3
2. uzd.	1 punkts par katru pareizu atbildi	4
3. uzd.	1 punkts par katru pareizu atbildi	3
4. uzd.	1 punkts par katru pareizu izvēli	3
5. uzd.	1 punkts par katru pareizu atbildi	4
6. uzd.	6.1. – 1 punkts par pareizu izvēli 6.2. – 1 punkts par pareizu atbildi 6.3. – 1 punkts par katru pareizu avota burtu	4
7. uzd.	7.1. – 1 punkts par katru pareizu atbildi 7.2. – 1 punkts par katru pareizi ievilkto X; ja vienā ailē ievilkti vairāki X – 0 punkti, kopā – 4 punkti	8
8. uzd.	1 punkts par vienu pareizu cēloni, 1 punkts par vienām pareizām sekām katram notikumam	4
Kopā		33

2. daļa

1. uzd.	1 punkts par pareizu atbildi	1
2. uzd.	1 punkts par pareizi uzrakstītu valsti (Krievija, Cariskā Krievija, Krievijas impērija)	1
3. uzd.	1 punkts par katru pareizi uzrakstītu cēloni	3
4. uzd.	4.1. – 1 punkts par katru pareizu pārmaiņu – kopā 3 punkti 4.2. – 1 punkts par katru cēloni – kopā 3 punkti	6
5. uzd.	5.1. – par katru pilsētu 1 punkts – kopā 3 punkti 5.2. – par katru pareizu atbildi 1 punkts – kopā 5 punkti 5.3. – par pilnīgu atbildi, kurā norādīti vismaz divi cēloņi – 2 punkti 5.4. – 1 punkts par katru pareizi aizpildītu tabulas aili – kopā 6 punkti	16
6. uzd.	1 punkts par katru dzīvesveida izmaiņu, 1 punkts par analīzi – kopā 3 punkti	3
7. uzd.	7.1. – 1 punkts par katru rakstura īpašību, kas minēta tekstā – kopā 3 punkti 7.2. – 1 punkts par katru tekstos sameklētu faktu, kas pierāda apgalvojumu – kopā 3 punkti	6
Kopā		36

3. daļa

1. Par pareizi uzrakstītu norises laiku – **1 punkts**.
2. 1 punkts par tēmai atbilstošu jēdzienu, 1 punkts par pareizu jēdziena skaidrojumu – **kopā 2 punkti**.
3. 1 punkts par tēmai atbilstošu personību.
4. 1 punkts par katru pareizu cēloni – **kopā 2 punkti**.
5. 1 punkts par katrām tēmai atbilstošām sekām – **kopā 2 punkti**
6. Aprakstu vērtē pēc tabulas – **kopā 8 punkti**.

Punkti	1 Saturs un valoda	2 Vēstures jēdzieni	3 Fakti	4 Cēloņsakarības
2	Saturs atbilst tēmai. Teksts ir loģisks, strukturēts (ir ievads, pamatdaļa un nobeigums). Ievēroti pareizrakstības likumi. Ir dažas nebūtiskas stila vai gramatiskās kļūdas.	Lietoti vēstures procesam būtiski un atbilstoši vēstures jēdzieni.	Minēti izvēlētajam tematam būtiski un precīzi vēstures notikumi /personības.	Analizēta vēstures procesa nozīme Latvijas vēsturē, secinājumi pamatoti ar faktiem.
1	Teksts ir nedaudz haotisks vai bez ievada un nobeiguma. Ir pareizrakstības kļūdas, taču jēga ir uztverama.	Lietoti daži vēstures procesam atbilstoši nebūtiski jēdzieni, ir kļūdas vai neprecizitātes jēdzienu lietojumā.	Minēti daži vēstures notikumi /personības. To lietošanā var būt neprecizitātes.	Secinājumi ir emocionāli.
0	Teikumu uzbūve un pareizrakstības kļūdas traucē uztvert saturu. Apraksts neatbilst tematam.	Nav izpratnes par vēstures jēdzienu lietošanu (jēdzieni nav lietoti vispār vai jēdzieni lietoti neatbilstoši tematam).	Nav minēti vēstures notikumi /personības vai tie neatbilst tematam. Nav izpratnes par vēstures notikumu hronoloģiju.	Nav norādīta procesa nozīme, nav izpratnes par cēloņsakarībām.

Kopā par 3. daļu – 16 punkti.